

Thực trạng quản lý dạy học môn Âm nhạc cho học sinh ở trường trung học cơ sở thành phố Hồ Chí Minh

Nguyễn Thị Ngọc Bích*

*Trường THCS Đông Ba

Received: 2/8/2023; Accepted: 4/8/2023; Published: 7/8 /2023

Abstract: In recent years, music has become an official subject in elementary and junior high schools. Teaching music in high schools has different characteristics than teaching and learning in professional music schools or clubs and cultural houses. Teaching music in high schools must serve the general educational goals of all grades and grades. Music in high schools is not only taught to gifted children, but must be taught to all students, in order to provide them with some cultural knowledge of music, contributing to other subjects. another constitutes a general education level.

Keywords: Current situation, management, teaching

1. Đặt vấn đề

Những năm gần đây, âm nhạc đã trở thành một môn học chính thức ở trường Tiểu học và Trung học cơ sở. Dạy học âm nhạc ở trường phổ thông có những đặc trưng khác hẳn cách dạy và học ở những trường đào tạo âm nhạc chuyên nghiệp hoặc các câu lạc bộ và nhà văn hóa. Dạy học âm nhạc ở trường phổ thông phải phục vụ mục tiêu giáo dục chung của cấp học, bậc học. Âm nhạc trong trường phổ thông không dành riêng dạy cho những em có năng khiếu mà phải dạy cho tất cả học sinh, để cung cấp cho các em có một số kiến thức mang tính văn hóa âm nhạc, góp phần cùng với các môn học khác tạo thành một trình độ học vấn phổ thông.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Đối tượng khảo sát

Để tìm hiểu thực trạng quản lý hoạt động dạy học (HDDH) môn Âm nhạc ở các trường THCS thành phố Hồ Chí Minh, tác giả tiến hành điều tra khảo sát ở hai nhóm khách thể:

Nhóm CBQL: HT, phó HT, tổ trưởng - tổ phó tổ Nghệ thuật. Số lượng 160 CBQL
Nhóm GV: GV dạy môn Âm nhạc. Số lượng là 60 GV.

Số liệu nghiên cứu điều tra khảo sát tại 25 trường THCS trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh, tác giả tiến hành trong tháng 10 - 12/2022.

2.2. Thực trạng quản lý dạy học môn Âm nhạc cho học sinh ở trường THCS TP. Hồ Chí Minh

2.2.1. Thực trạng quản lý thực hiện lập kế hoạch HDDH môn Âm nhạc cho học sinh

Qua khảo sát cho thấy: nhìn chung việc thực hiện các nội dung trong lập kế hoạch quản lý HDDH môn Âm nhạc ở mức độ rất bình thường (ĐTB chung đạt 2,57, mức 3). Tuy nhiên cũng có sự đánh giá khác nhau ở mức độ thực hiện các nội dung cụ thể trong lập

kế hoạch quản lý HDDH môn Âm nhạc. Cụ thể:

Nội dung được CBQL và GV đánh giá thực hiện tốt nhất là: “Tổ chức, hướng dẫn, chỉ đạo xây dựng kế hoạch dạy học môn Âm nhạc theo học kì, năm học” với ĐTB = 2,85, mức 3 và độ lệch chuẩn là $0,584 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy, công tác quản lý lập kế hoạch dạy học môn Âm nhạc cho giáo viên ở các trường mầm non trên địa bàn khảo sát chưa đem lại hiệu quả. Do vậy, CBQL nhà trường cần tăng cường hơn nữa việc quản lý việc lập kế hoạch trong quản lý HDDH môn Âm nhạc cho giáo viên Mầm non tư thục trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh.

Nội dung đứng thứ 2 là nội dung “Phối hợp với tổ trưởng để quản lý việc thực hiện chương trình, kế hoạch dạy học môn Âm nhạc” được CBQL và GV đánh giá thực hiện trung bình với ĐTB = 2,50, mức 3 và độ lệch chuẩn là $0,645 < 1$. Điều này chứng tỏ các trường chưa quan tâm, chú trọng đến việc phối hợp với tổ trưởng để quản lý việc thực hiện chương trình, kế hoạch dạy học môn Âm nhạc. Việc phối hợp tốt giữa giáo viên và tổ trưởng giúp CBQL có những bản kế hoạch tổ và quản lý hiệu quả các HDDH môn Âm nhạc trong nhà trường trong tương lai.

Cuối cùng là “Phổ biến, tổ chức học tập, thảo luận về chương trình kế hoạch môn Âm nhạc ở các khối lớp.” được CBQL và GV được đánh giá thấp nhất với ĐTB = 2,38, mức 3 và độ lệch chuẩn là $0,634 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này việc Phổ biến, tổ chức học tập, thảo luận về chương trình kế hoạch môn Âm nhạc ở các khối lớp ở các trường THCS chưa được chú trọng và quan tâm. Do đó các trường trung học cơ sở cần tăng cường hơn nữa trong việc phổ biến, thảo luận về chương trình kế hoạch môn Âm nhạc.

2.2.2. Thực trạng tổ chức thực hiện HĐDH môn Âm nhạc ở các trường trung học cơ sở

Qua khảo sát cho thấy, nhìn chung việc thực hiện các nội dung trong tổ chức thực hiện quản lý HĐDH môn Âm nhạc ở mức độ bình thường ĐTB chung đạt 3,20, mức 3. Tuy nhiên cũng có sự đánh giá khác nhau ở mức độ thực hiện các nội dung cụ thể trong tổ chức thực hiện HĐDH môn Âm nhạc. Cụ thể:

Nội dung được CBQL và GV quan tâm nhiều nhất: “Tổ chức, hướng dẫn thiết kế bài dạy theo hướng đổi mới PPDH môn Âm nhạc.” đạt ở mức độ hiệu quả cao với ĐTB = 3,62, mức 4 và độ lệch chuẩn là $0,612 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy các trường THCS thành phố Hồ Chí Minh rất quan tâm đến việc thiết kế bài dạy theo hướng đổi mới PPDH môn Âm nhạc. Chỉ đạo công tác bồi dưỡng nâng cao tay nghề cho giáo viên, các trường duy trì nề nếp sinh hoạt tổ/nhóm và kế hoạch đổi mới phương pháp giảng dạy. Chỉ đạo sử dụng tốt các thiết bị dạy học và đẩy mạnh công tác ứng dụng CNTT vào quản lý và giảng dạy.

Nội dung được CBQL và GV quan tâm thứ hai là nội dung “Tổ chức thao giảng, rút kinh nghiệm PPDH tích cực, ứng dụng CNTT vào dạy học môn Âm nhạc” ở mức độ hiệu quả trung bình với ĐTB = 3,33, mức 3 và độ lệch chuẩn là $0,612 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy các trường THCS thành phố Hồ Chí Minh đã quan tâm đến việc Tổ chức thao giảng, rút kinh nghiệm PPDH tích cực, ứng dụng CNTT vào dạy học môn Âm nhạc. Đối với HS lớp 6 (ngoài HS lớp 8,9) vẫn mang yếu tố tâm lý của tuổi nhi đồng, vì vậy đối với các giờ học âm nhạc, các em thường thích thú hơn với các tiết hoặc các phần học mang tính vận động, vui chơi. Chính vì lẽ đó, ở phần học nhạc lý trong tiết học được khảo sát, đã có nhiều học sinh không tập trung, ngại tính toán, lười tư duy, dẫn tới tình trạng không hiểu bài. Do đó GV cần đưa ra các PPDH phù hợp và sử dụng CNTT vào việc dạy học để thu hút các học sinh lắng nghe bài giảng.

Nội dung thứ 3: “Cung cấp tài liệu, sách báo khoa học về PPDH, ứng dụng CNTT vào dạy học môn Âm nhạc.” ở mức độ hiệu quả trung bình với ĐTB = 3,33, mức 3 và độ lệch chuẩn là $0,612 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy các trường THCS thành phố Hồ Chí Minh chưa quan tâm nhiều đến việc Cung cấp tài liệu, sách báo khoa học về PPDH, ứng dụng CNTT vào dạy học môn Âm nhạc. Việc cung cấp tài liệu giúp nâng cao chuyên môn cho GV là một trong những bước quan trọng để thực hiện đổi mới căn bản giáo

dục, giúp GV hoàn thiện kiến thức, đáp ứng yêu cầu chương trình giáo dục. Cho nên CBQL và GV cần chú ý hơn trong công tác tổ chức cung cấp tài liệu và sách báo về PPDH mới.

Nội dung được CBQL và GV đánh giá thực hiện thường xuyên thứ 4: “Quán triệt cho GV về định hướng đổi mới PPDH môn Âm nhạc.” ở mức độ hiệu quả trung bình với ĐTB = 2,92, mức 3 và độ lệch chuẩn là $0,678 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy các trường THCS thành phố Hồ Chí Minh chưa quan tâm nhiều đến việc Quán triệt cho GV về định hướng đổi mới PPDH môn Âm nhạc. Qua trao đổi, rất khó khăn cho sự chuyển biến bởi nếp nghĩ cũ của Ban giám hiệu, của giáo viên, thói quen phong tục của cộng đồng và tinh thần hướng ngoại của nhiều giáo viên rất hạn chế, ngại giao tiếp. Chỉ có tinh thần, trách nhiệm của giáo viên có chuyển biến do những cơ chế chính sách của ngành và thực hiện khoán chất lượng giáo dục, do đó chất lượng học sinh đã có những chuyển biến, tuy nhiên hiệu quả chưa cao so với những chính sách đầu tư của ngành GD&ĐT, công sức bỏ ra.

Nội dung được CBQL và GV đánh giá thực hiện thấp nhất là: “Tổ chức, hướng dẫn GV học tập, bồi dưỡng, nắm vững PPDH tích cực, PPDH môn Âm nhạc” ở mức độ hiệu quả trung bình với ĐTB = 2,90, mức 3 và độ lệch chuẩn là $0,736 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy các trường THCS thành phố Hồ Chí Minh chưa quan tâm nhiều đến việc Tổ chức, hướng dẫn GV học tập, bồi dưỡng, nắm vững PPDH tích cực, PPDH môn Âm nhạc. Việc thực hiện chỉ đạo đổi mới phương pháp, hình thức dạy học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục THCS là tổ chức thao giảng, trao đổi về phương pháp, hình thức giảng dạy, tổ chức giáo viên tiếp cận phương pháp giảng dạy mới và tổ chức giáo viên tiếp cận với phương pháp giảng dạy mới, tuy nhiên về mặt nhận thức còn chưa hiệu quả. Đối với giáo viên âm nhạc trong Nhà trường việc áp dụng các phần mềm vào giảng dạy hầu như chưa được giáo viên âm nhạc quan tâm, một phần vì điều kiện cơ sở vật chất, một phần chưa được tập huấn các lớp công nghệ dành cho âm nhạc... do đó rất hạn chế việc áp dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy môn âm nhạc.

2.2.3. Thực trạng chỉ đạo HĐDH môn Âm nhạc ở các trường trung học cơ sở

Qua khảo sát cho thấy, nhìn chung việc thực hiện các nội dung trong chỉ đạo HĐDH môn Âm nhạc ở mức độ bình thường ĐTB chung đạt 3,39 ở mức 3. Tuy nhiên cũng có sự đánh giá khác nhau ở mức độ thực hiện chỉ đạo HĐDH môn Âm nhạc ở các trường

THCS TP. Hồ Chí Minh. Cụ thể:

Trong 5 nội dung, CBQL và GV đánh giá nội dung Chỉ đạo tổ chuyên môn thực hiện kế hoạch HỖ ĐH môn Âm nhạc ở mức độ hiệu quả cao với ĐTB = 3,43, mức 4 và độ lệch chuẩn là $0,662 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy các trường THCS TP. Hồ Chí Minh đã thực hiện việc chỉ đạo hướng dẫn các Phòng GD&ĐT TP. Hồ Chí Minh đã xây dựng và triển khai các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn các nhà trường đẩy mạnh công tác ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý và dạy học. 100% các trường đã xây dựng kế hoạch và chỉ tiêu phân đầu trong công tác ứng dụng CNTT, từ phòng GD&ĐT đến các cơ sở giáo dục đều có địa chỉ E-mail phục vụ điều hành và quản lý giáo dục. Tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên các trường về ứng dụng CNTT; đến nay trên 90% cán bộ, giáo viên nhân viên có khả năng sử dụng thành thạo máy vi tính, đã khai thác Internet và ứng dụng CNTT trong giảng dạy, học tập. qui định, yêu cầu về lập kế hoạch bài dạy môn Âm nhạc một cách hiệu quả.

Thứ hai là nội dung “Qui định mẫu và chất lượng đối với kế hoạch từng loại bài dạy môn Âm nhạc” được CBQL và GV đánh giá ở mức độ hiệu quả cao với ĐTB = 3,41, mức 4 và độ lệch chuẩn là $0,660 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy các trường THCS TP Hồ Chí Minh đã thực hiện việc chỉ đạo hướng dẫn Qui định mẫu và chất lượng đối với kế hoạch từng loại bài dạy môn Âm nhạc một cách hiệu quả. Điều này cho thấy các trường nắm rõ các qui định, các văn bản và thực hiện rất tốt việc thực hiện kế hoạch thời gian thực hiện chương trình dạy học môn Âm nhạc nói riêng và các bộ môn khác nói chung.

Nội dung “Tổ chức thảo luận, đóng góp ý kiến về kế hoạch bài dạy môn Âm nhạc” được CBQL và GV đánh giá ở mức độ hiệu quả cao thứ ba với ĐTB = 3,40, mức 4 và độ lệch chuẩn là $0,660 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy các trường THCS TP. Hồ Chí Minh đã thực hiện việc chỉ đạo tổ chức thảo luận, đóng góp ý kiến về kế hoạch bài dạy môn Âm nhạc một cách hiệu quả.

Nội dung “Chỉ đạo, hướng dẫn GV lập kế hoạch bài dạy thống nhất về mục tiêu, nội dung, phương pháp...” được CBQL và GV đánh giá ở mức độ hiệu quả cao thứ tư với ĐTB = 3,37, mức 3 và độ lệch chuẩn là $0,674 < 1$ nghĩa là độ phân tán trong câu trả lời so với giá trị trung bình là thấp. Điều này cho thấy các trường THCS thành phố Hồ Chí Minh đã thực hiện

việc chỉ đạo hướng dẫn GV lập kế hoạch bài dạy thống nhất về mục tiêu, nội dung, phương pháp ở mức hiệu quả trung bình. Đây là nội dung quan trọng nhưng chỉ được đánh giá thứ 4 cho thấy nội dung này chưa được các nhà quản lý quan tâm nhiều. Theo CBQL và giáo viên trường THCS, trong thời gian qua, công tác hướng dẫn, chỉ đạo cụ thể nội dung và lập kế hoạch bài dạy thống nhất về mục tiêu, nội dung, phương pháp tổ chức HỖ ĐH môn Âm nhạc cho tổ chuyên môn ở các trường được thực hiện chưa thường xuyên: đánh giá chưa phát huy được chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của tổ chuyên môn cũng như chưa thật sự tạo điều kiện để tổ chuyên môn thể hiện được vai trò của mình trong HỖ ĐH môn Âm nhạc cho GVTHCS. Do đó mà CBQL ở các trường Mầm non tư thục cần tăng cường hơn nữa việc chỉ đạo thực hiện nội dung này.

3. Kết luận

Trên cơ sở nghiên cứu thực trạng quản lý HỖ ĐH môn Âm nhạc ở các trường THCS thành phố Hồ Chí Minh tác giả nhận thấy đã đạt được những kết quả, những thành tựu nhất định. Cán bộ quản lý nhà trường đã thể hiện rõ vai trò của mình trong công tác quản lý HỖ ĐH môn Âm nhạc. Tuy nhiên, trong giai đoạn hiện nay. Trước sự phát triển giáo dục, nhu cầu học và quan tâm bộ môn Âm nhạc ngày càng tăng. Do đó, CBQL và GV cần phải nhận thức được tầm quan trọng của bộ môn Âm nhạc để có những đổi mới trong cách quản lý và dạy học mới có thể đáp ứng được mục tiêu BGD và SGD đề ra.

Việc quản lý hoạt động dạy học môn Âm nhạc ở các trường THCS trong thời gian qua đã có những thành công nhất định. Một trong những nguyên nhân thành công đó là do sự chỉ đạo của các cấp quản lý, sự cố gắng của tất cả các giáo viên Âm nhạc đã xác định được mục đích, nhiệm vụ, vị trí của môn Âm nhạc trong trường THCS từ đó có kế hoạch thực hiện hoàn thành nhiệm vụ được phân công.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo - Dự án Phát triển Giáo dục Trung học cơ sở II (2011), *Một số chuyên đề bồi dưỡng cán bộ quản lý và giáo viên THCS*, Tài liệu tập huấn (lưu hành nội bộ).
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2006), *Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2012), *Kiểm hội thảo khoa học quốc gia về giáo dục Âm nhạc, Mĩ thuật và Thể dục ở trường phổ thông Việt Nam*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể (Trong chương trình giáo dục phổ thông mới)*, Tài liệu lưu hành nội bộ.